

RĂSPUNSURILE COMISIEI EUROPENE

LA RAPORTUL SPECIAL AL CURȚII DE
CONTURI EUROPENE:

**Măsurile de extindere a participării la
programul Orizont 2020** au fost bine
proiectate, dar apariția unei schimbări durabile la
acest nivel va depinde de eforturile autorităților
naționale

Cuprins

SINTEZĂ (paragrafele I-X)	2
INTRODUCERE (punctele 1-11)	3
SFERA ȘI ABORDAREA AUDITULUI (punctele 12-16)	4
OBSERVAȚII (punctele 17-86)	4
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI (punctele 87-99)	10
Recomandarea 1 – Consolidarea utilizării MSP	10
Recomandarea 2 – Urmărirea unei participări mai echilibrate a țărilor vizate la măsurile de extindere	10
Recomandarea 3 – Facilitarea disponibilității în timp util a finanțării complementare	11
Recomandarea 4 – Consolidarea capacității beneficiarilor de proiecte de a exploata rezultatele cercetărilor lor	11
Recomandarea 5 – Consolidarea monitorizării măsurilor de extindere	11

În conformitate cu articolul 259 din [Regulamentul financiar](#), prezentul document cuprinde răspunsurile Comisiei Europene la observațiile dintr-un raport special al Curții de Conturi Europene și urmează să fie publicat concomitent cu raportul special.

SINTEZĂ (paragrafele I-X)

Răspunsurile Comisiei:

I. Calea către creștere economică și competitivitate este în mare măsură legată de cercetare și inovare (C&I). Prin urmare, Comisia a acordat o atenție deosebită cercetării și inovării prin intermediul programelor-cadru ale UE (PC) – prin actualul program Orizont Europa (2021-2027) și precedentul program Orizont 2020 (2014-2020).

II. Din 1984, au fost aprobate nouă programe-cadru. Încă de la început, Comisia a monitorizat participarea statelor membre la programele-cadru. În acest sens, Comisia a identificat diferențe în ceea ce privește participarea statelor membre și a depus eforturi pentru a le soluționa odată cu intrarea în vigoare a programului-cadru Orizont 2020.

Actualul PC, Orizont Europa, continuă demersurile inițiate în cadrul programului Orizont 2020 de consolidare a participării țărilor mai puțin performante – statele membre (SM) – în acest domeniu. Ca urmare a acțiunilor întreprinse de Comisie – măsuri de extindere – aceste state membre ar trebui să își consolideze potențialul de a participa cu succes la procesele în domeniul C&I, să promoveze crearea de rețele și accesul la excelență.

În plus, participanții la program ar trebui să fie în măsură să își îmbunătățească sistemele de C&I, consolidându-le și permițând UE în ansamblu să avanseze împreună, în conformitate cu obiectivele de politică ale Spațiului european de cercetare (SEC).

III. Comisia a conceput și a pus în aplicare o serie de acțiuni în cadrul programului Orizont 2020. Acestea sunt următoarele:

„Formarea de echipe”: sprijinirea/crearea centrelor de excelență ca modele de urmat pentru stimularea excelenței, a noilor investiții și a reformelor sistemelor în domeniul C&I.

„Înfrățirea instituțiilor de cercetare”: dezvoltarea excelenței în domeniul C&I ales, creșterea vizibilității instituțiilor de cercetare și a universităților și perfecționarea competențelor personalului.

„Catedrele SEC”: sprijinirea universităților sau a organizațiilor de cercetare din țările eligibile pentru atragerea și păstrarea resurselor umane de înaltă calitate și susținerea oamenilor de știință eminenți și a echipelor acestora în scopul de a deveni factori de schimbare în domeniul lor.

Cooperarea europeană în domeniul științei și tehnologiei (COST): rețea științifică transfrontalieră care ajută cercetătorii și inovatorii eminenți să aibă acces la rețelele europene și internaționale.

V. Măsurile de extindere prevăzute în programul Orizont 2020 au declanșat reforme și schimbări în cadrul sistemelor naționale de C&I, au încurajat noi parteneriate și au introdus noi programe științifice, au extins rețele și au sprijinit mai multe publicații internaționale care au făcut obiectul unei evaluări *inter pares*.

În ultimii ani, țările vizate de extinderea participării și-au sporit participarea în temeiul programului Orizont 2020. În medie, aceasta a reprezentat 7,2 % din bugetul total alocat programului Orizont 2020 până în prezent (în creștere de la 5,5 % în cadrul celui de Al șaptelea program-cadru, PC7).

Comisia depune în continuare eforturi în acest sens. Cu toate acestea, succesul măsurilor în cauză se bazează pe sistemele existente la nivel național sau regional.

În acest sens, Regulamentul privind programul Orizont Europa prevede faptul că eforturile Comisiei „se reflectă în măsuri proporționale adoptate de statele membre... cu sprijinul fondurilor Uniunii, naționale și regionale¹.”

VI. Începând din 2015, mecanismul de sprijin al politicilor (*Policy Support Facility* – PSF) oferă statelor membre și țărilor asociate la programul Orizont Europa sprijin practic pentru conceperea, punerea în aplicare și evaluarea reformelor care sporesc calitatea investițiilor, politicilor și sistemelor proprii în materie de cercetare și inovare.

Acest mecanism furnizează recomandări țărilor care le-au solicitat. Recomandările reprezintă sfaturi importante pentru îmbunătățirea sistemelor naționale de cercetare și inovare. Punerea lor în aplicare depinde de guvernele naționale.

VII. Se preconizează că măsurile de extindere în vigoare odată cu punerea în aplicare a programului Orizont 2020 vor produce o serie de rezultate în viitor. Cu toate acestea, este încă prematur să se evalueze eficacitatea proiectelor puse în aplicare sau aflate încă în curs.

VIII. Măsurile de extindere menționate mai sus produc rezultate promițătoare. Cu toate acestea, raportul CCE a evidențiat unele aspecte ale punerii în aplicare a acestor măsuri, la care Comisia va lucra. Monitorizarea realizată de Comisie a identificat, de asemenea, unele probleme legate de îmbunătățirea în continuare a performanței acestor măsuri.

IX. Regulamentul de instituire a programului Orizont Europa (articolul 50 din Regulamentul privind programul Orizont Europa menționat mai sus) a stabilit un set de norme în materie de monitorizare. În acest sens, Comisia va institui un sistem de monitorizare în consecință a punerii în aplicare a măsurilor de extindere.

X. Comisia acceptă toate recomandările.

INTRODUCERE (punctele 1-11)

Răspuns comun la punctele 1-5:

Disparitățile dintre statele membre în ceea ce privește performanțele în materie de cercetare și inovare reprezintă o chestiune complexă și multidimensională a responsabilității comune, având o dimensiune europeană, națională și regională. În contextul programului Orizont 2020 a fost introdus un set de acțiuni specifice în partea intitulată „Răspândirea excelenței și extinderea participării” (*Spreading Excellence and Widening Participation* – SEWP) – cunoscut sub denumirea de „extindere”, fiind alocată suma de 900 de milioane EUR unor activități precum formarea de echipe, înfrățirea instituțiilor de cercetare, catedrele SEC și COST pentru a ajuta țările mai puțin performante să își sporească performanța în materie de cercetare și inovare în general și, în timp, pentru a facilita participarea lor pe scară mai largă la programele-cadru.

În cazul programului Orizont Europa, colegiitorii au convenit să majoreze cota pentru acest domeniu de intervenție la 3,3 % din buget, comparativ cu aproximativ 1 % în cadrul programului Orizont 2020. O astfel de majorare a bugetului va asigura un impact mai puternic al măsurilor planificate și va contribui într-o mai mare măsură la promovarea excelenței în întreaga UE.

¹ Regulamentul (UE) 2021/695 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a programului-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa, de stabilire a normelor sale de participare și de diseminare și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1290/2013 și (UE) nr. 1291/2013, articolul 7 alineatul (5).

Ațiunile de extindere a participării și de răspândire a excelenței contribuie la consolidarea capacității de cercetare și inovare în cazul țărilor care înregistrează întârzieri. Ele consolidează potențialul acestora de a participa cu succes la procesele transnaționale în materie de cercetare și inovare și promovează crearea de rețele și accesul la excelență.

Se așteaptă ca participanții la program să fie în măsură să își îmbunătățească sistemele de C&I, consolidându-le și permițând UE în ansamblu să avanseze împreună, în conformitate cu obiectivele de politică ale Spațiului european de cercetare (SEC).

În cadrul programului Orizont Europa, măsuri precum formarea de echipe, înfrățirea instituțiilor de cercetare, catedrele SEC, precum și inițiativele privind circulația creierelor și excelența au ca obiectiv să contribuie la răspândirea excelenței, la îmbunătățirea competențelor manageriale în domeniul C&I și la construirea unor baze stabile pentru colaborarea cu parteneri din întreaga Europă. Comisia se așteaptă ca, prin intermediul unui sistem funcțional al punctelor de contact naționale, potențialii beneficiari să aibă posibilitatea de a efectua o verificare prealabilă propunerii. Aceasta va fi completată de un serviciu de stabilire de contacte care ar trebui să contribuie la identificarea entităților care ar putea colabora. O nouă măsură specială (așa-numitul „hop on”) va permite noilor parteneri din țările vizate de extinderea participării să se alăture proiectelor colaborative de cercetare și inovare în curs și va contribui la crearea de legături de colaborare.

Atât Orizont 2020, cât și Orizont Europa sunt programe competitive bazate pe excelență.

SFERA ȘI ABORDAREA AUDITULUI (punctele 12-16)

Nu există răspunsuri din partea Comisiei.

OBSERVAȚII (punctele 17-86)

Răspunsurile Comisiei:

28. Începând din 2015, în cadrul programului Orizont 2020, mecanismul de sprijin al politicilor (MSP) oferă statelor membre și țărilor asociate la programul Orizont 2020 sprijin practic pentru conceperea, punerea în aplicare și evaluarea reformelor cu scopul de a spori calitatea investițiilor, politicilor și sistemelor proprii în materie de cercetare și inovare.

Mecanismul de sprijin al politicilor din cadrul programului Orizont Europa, lansat în februarie 2021, menține acțiunea indicată mai sus și ar trebui să ofere bune practici, expertiză independentă la nivel înalt și orientări la cererea statelor membre și a țărilor asociate. Activitățile corespunzătoare mecanismului de sprijin al politicilor sunt prezentate și discutate periodic în cadrul Comitetului pentru Spațiul european de cercetare și inovare (CSEC).

32. Mecanismul de sprijin al politicilor este un instrument analitic care formulează recomandări. Punerea în aplicare a acestor recomandări se poate confrunța cu o reacție din partea părților interesate relevante, care ar putea fi îngrijorate de un statu-quo în schimbare și, prin urmare, necesită o conducere politică la nivel național.

Comisia ține seama de chestiunea menționată de CCE și ia măsuri în acest sens. Cu toate acestea, evaluarea realizată de Comisie în 2019 în ceea ce privește mecanismul de sprijin al politicilor a concluzionat că recomandările formulate de experți independenți și învățarea reciprocă au ajutat

factorii de decizie să își înțeleagă propriile sisteme de C&I și să dezvolte o perspectivă mai deschisă către exterior. În plus, Comisia a recunoscut că există o nevoie reală din partea țărilor pentru acest tip de sprijin și că această nevoie se va menține în următorii ani.

33. Deși a fost de acord cu observația CCE, Comisia a analizat rapoartele mecanismului de sprijin al politicilor furnizate de experți după examinarea de către aceștia a sistemului C&I din țara în cauză.

Raportul este apoi discutat pe larg la nivel bilateral cu statele membre în cauză pentru a contextualiza recomandările și observațiile acestora.

Prin urmare, statele membre sunt încurajate să abordeze recomandările de îmbunătățire a propriului sistem de C&I prevăzute în raport.

35. Statele membre sunt pe deplin responsabile de punerea în aplicare a setului de recomandări formulate de experți în cadrul rapoartelor acestora.

Raportul de expertiză privind mecanismul de sprijin al politicilor face obiectul unor discuții cu statele membre relevante pentru ca acestea să își prezinte propriile opinii și să evalueze cele mai bune modalități de punere în aplicare a recomandărilor formulate.

39. Raportul privind evaluarea Comisiei din 2019 vizând mecanismul de sprijin al politicilor a fost emis înainte de conceperea instrumentului în cadrul programului Orizont Europa și în vederea elaborării acestuia. Odată ce mecanismul revizuit de sprijin al politicilor a fost adoptat în cadrul programului Orizont Europa în februarie 2021, punerea în aplicare a recomandărilor formulate în evaluarea mecanismului a fost avută în vedere în cadrul procesului.

41. Mecanismul de sprijin al politicilor este un instrument menit să ajute statele membre în procesele lor de reformă, însă poate fi completat de alte acțiuni de sprijin.

RĂSPUNS COMUN LA PUNCTELE 42-49: De la adoptarea măsurilor de extindere, Comisia monitorizează progresele înregistrate în ceea ce privește participarea statelor membre eligibile.

Deși aceste țări nu au atins încă nivelul de participare preconizat, există așteptări în ceea ce privește succesul acestor acțiuni. Majoritatea proiectelor Orizont 2020 sunt în curs și sunt puse în aplicare noi măsuri în cadrul programului Orizont Europa.

În ceea ce privește programul Orizont Europa, articolul 7 alineatul (5) din regulament stabilește principiul conform căruia:

„Programul sprijină țările vizate de extinderea participării să își crească participarea la program și să promoveze o largă acoperire geografică în cadrul proiectelor de colaborare, inclusiv prin răspândirea excelenței științifice, prin stimularea de noi legături de colaborare, prin stimularea «circulației creierelor», precum și prin punerea în aplicare a articolului 24 alineatul (2) și a articolului 50 alineatul (5).

Aceste eforturi se reflectă în măsuri proporționale adoptate de statele membre, inclusiv prin stabilirea de salarii atractive pentru cercetători, cu sprijinul fondurilor Uniunii, naționale și regionale. Fără a submina criteriile de excelență, se acordă o atenție specială echilibrului geografic, în funcție de situația din domeniul C&I în cauză, în comitetele de evaluare și în organismele de tipul comitetelor și grupurilor de experți.”

50. Orizont 2020 și Orizont Europa sunt programe competitive, nefiind posibilă stabilirea unor cote naționale. Cu toate acestea, ele ajută țările vizate de extinderea participării să își sporească participarea la aceste programe și să promoveze o acoperire geografică largă [a se vedea răspunsul la punctul 42, articolul 7 alineatul (5) din Regulamentul de instituire a programului Orizont Europa și normele de participare]. Grație unui portofoliu din ce în ce mai larg de proiecte, unor acțiuni mai diversificate și unor activități de comunicare specifice, inclusiv unei rețele

consolidate de puncte de contact naționale, se preconizează că disparitățile în ceea ce privește participarea în rândul țărilor vizate de extinderea participării vor continua să se uniformizeze pe tot parcursul programului Orizont Europa.

52. Curtea de Conturi Europeană face referire la unele aspecte ale punerii în aplicare a măsurilor de extindere care decurg din analiza proiectelor în curs.

Acestea sunt legate în principal de capacitatea de a construi un sistem care să sprijine dezvoltarea în continuare a cercetării și inovării la nivel național în țările vizate de extinderea participării.

Primul plan strategic pentru Orizont Europa (2021-2024) vizează susținerea diversității geografice, consolidarea capacității necesare pentru a permite participarea cu succes la procesul de C&I și promovarea creării de rețele și a accesului la excelență.

În acest sens, programul de lucru Orizont Europa 2023-2024 referitor la „Extinderea participării și consolidarea Spațiului european de cercetare”, în curs de elaborare, are în vedere abordarea acestor aspecte.

Prin urmare, un portofoliu de acțiuni complementare (programul de lucru Orizont Europa 2023-2024) care vizează consolidarea capacităților de C&I în țările vizate de extinderea participării, inclusiv prin reforme și investiții în domeniul C&I la nivel național și regional, le va permite să promoveze avantajul concurențial la nivel european și internațional.

Consolidarea capacităților va depăși capacitățile pur științifice, dat fiind că include dezvoltarea capacităților administrative și de gestionare în beneficiul instituțiilor care doresc să preia roluri de lider la nivelul consorțiului.

Acțiunile de formare de echipe vor crea noi centre de excelență sau le vor moderniza pe cele existente, prin intermediul unui parteneriat foarte strâns și strategic cu principalele instituții din străinătate. Impactul va fi amplificat de condiționalitatea *ex ante* de a asigura investiții complementare (în special pentru infrastructură, clădiri, hardware) din fondurile structurale sau din alte surse.

În plus, acestea vor demonstra succesul guvernanței și gestionării moderne și, astfel, vor stimula reformele generalizate în mediul național al cercetării și inovării.

57, A DOUA LINIUȚĂ. În conformitate cu cadrul de reglementare 2014-2020 pentru fondurile FEDR, data finală de eligibilitate este 31 decembrie 2023. Cu toate acestea, orientările privind închiderea oferă două posibilități pentru operațiunile cofinanțate din fondurile FEDR, care nu pot fi finalizate la data depunerii documentelor de închidere (15 februarie 2025):

- proiectele nefuncționale (și anume, proiectele care nu au fost finalizate fizic sau implementate integral), având un cost total care depășește 2 milioane EUR, pot fi finalizate un an mai târziu (15 februarie 2026) în anumite condiții, cu alte finanțări;
- proiectele având un cost total de peste 5 milioane EUR pot fi etapizate în perioada de programare 2021-2027 în anumite condiții; în special, operațiunile trebuie să constea în două etape identificabile, iar a doua etapă trebuie să fie eligibilă în perioada 2021-2027 [și anume, a doua etapă trebuie să fie conformă cu toate normele aplicabile din perioada 2021-2027 [articolul 118 din Regulamentul (UE) 2021/1060] și, prin urmare, poate fi finanțată din fonduri pentru perioada 2021-2027].

Răspuns la caseta 3 – Exemplu de dificultăți întâmpinate de un proiect din cadrul măsurii „Formarea de echipe” în legătură cu finanțarea complementară din FEDR:

Autoritățile de management (AM) sunt obligate să dea dovadă de diligența necesară în timpul selectării operațiunilor pentru sprijinul FEDR. Întârzierile au fost cauzate de complexitatea

procedurii solicitate de autoritatea de management și de eforturile depuse de beneficiar în scopul de a întocmi și a prezenta documentația necesară.

59. În cadrul programului Orizont Europa, Comisia a stabilit normele pentru monitorizarea și raportarea programului. (Articolul 50). În acest sens, Comisia va monitoriza în permanență gestionarea și punerea în aplicare a programului. Sistemul de raportare cu privire la performanță va asigura faptul că datele pentru monitorizarea implementării și a rezultatelor programului sunt colectate în mod eficient, eficace și la timp.

Prin urmare, Comisia va lua măsuri cu privire la aspectele care trebuie avute în vedere pentru monitorizarea măsurilor de extindere puse în aplicare, astfel cum a menționat Curtea de Conturi Europeană la punctul 61.

RĂSPUNS COMUN LA PUNCTELE 60 ȘI 61:

Începând din aprilie 2021, finanțarea complementară intră în domeniul de aplicare al procesului de monitorizare, în plus față de evaluarea *ex ante* a acesteia, în sensul în care Comisia a început să solicite un raport privind utilizarea finanțării complementare în etapa de revizuire a proiectului, punând astfel mai mult accent pe necesitatea de a raporta cu privire la aceasta și de a manifesta transparență în privința utilizării sale.

63. Modul în care sunt concepute măsurile de extindere este o provocare. Acestea vizează îmbunătățirea semnificativă a performanței beneficiarilor în materie de cercetare într-un domeniu științific ales, precum și facilitarea succesului acestora în obținerea unei finanțări competitive. Recrutarea de personal internațional este un factor important pentru atingerea acestor obiective. În acest sens, Comisia solicită ca cercetătorii de nivel înalt recrutați pentru punerea în aplicare a acestui program să fie cercetători și manageri de cercetare eminenți în domeniul de cercetare respectiv, cu o experiență dovedită de conducere eficientă.

Articolul 7 alineatul (5) din Regulamentul privind programul Orizont Europa (2021-2027) prevede după cum urmează: „Aceste eforturi se reflectă în măsuri proporționale adoptate de statele membre, inclusiv prin stabilirea de salarii atractive pentru cercetători, cu sprijinul fondurilor Uniunii, naționale și regionale.”

64. În cadrul programului Orizont Europa, Comisia solicită, astfel cum se prevede în programele de lucru, ca țările vizate de extinderea participării să descrie în mod clar pachetul de remunerare prevăzut pentru cercetătorii la nivel înalt și criteriile pe baza cărora a fost stabilit nivelul de remunerare, precum și rolurile, nivelul de responsabilitate și obligațiile acestora.

65. În cadrul programului Orizont Europa (2021-2027), programele de lucru ale Comisiei acordă, de asemenea, o atenție deosebită durabilității acțiunilor de extindere.

În acest sens, Comisia invită solicitantul să prezinte un plan de investiții care să includă scrisoarea (scrisorile) de angajament pentru finanțare complementară din partea autorităților naționale/regionale competente sau din surse private pentru a angaja resurse financiare (de exemplu, resurse provenite din programe cofinanțate de FEDR sau din alte surse) pentru punerea în aplicare a viitorului centru, în special în ceea ce privește investițiile în infrastructură și echipamente. Scrisoarea (scrisorile) de angajament pentru finanțarea complementară a proiectului va (vor) face parte integrantă din evaluarea propunerii.

Generarea de venituri suplimentare din exploatarea rezultatelor cercetării presupune un nivel adecvat de maturitate a instituției care beneficiază de fondurile pentru extindere.

68. Chestiunea autosustenabilității după finalizarea grantului UE este discutată pe larg în cadrul reuniunilor de revizuire a proiectelor. Trebuie remarcat faptul că sustenabilitatea nu înseamnă a rămâne în afara unui sistem. Este normal ca centrele de excelență să funcționeze în continuare

Într-un anumit cadru al unei universități sau al unei instituții de cercetare. Faptul că majoritatea centrelor reușesc, chiar și în prezent, să obțină finanțare competitivă din diferite surse, deși proiectele nu sunt încă finalizate, denotă un progres semnificativ în direcția sustenabilității lor.

69. Mărcile de excelență au fost acordate numai propunerilor de proiecte Teaming2 din cadrul primei cereri de propuneri în temeiul programului Orizont 2020, care au fost evaluate peste pragul de calitate, dar care nu au fost finanțate din cauza bugetului limitat alocat cererii de propuneri.

Se prevede că, în cadrul programului Orizont Europa, formarea de echipe va fi una dintre acțiunile care va primi marca de excelență.

72. Serviciul comunitar de informare în domeniul cercetării și dezvoltării (CORDIS) dispune de un registru public bogat și structurat cuprinzând informații despre proiect, cum ar fi fișe informative privind proiectele, participanți, rapoarte, rezultate și linkuri către publicații cu acces liber.

Informațiile sunt furnizate de beneficiarii proiectelor prin intermediul depozitului de date privind granturile electronice și sunt transferate lunar către CORDIS. În plus, toate instrumentele de extindere, în funcție de tipologia lor juridică, sunt acțiuni de coordonare și sprijin, nu acțiuni efective de cercetare sau inovare, ceea ce înseamnă că rezultatele cercetării apar doar ca o activitate de monitorizare care nu este neapărat înregistrată în rapoartele de proiect.

76. Acțiunile de formare de echipe vizează crearea unor noi centre de excelență ori modernizarea celor existente, prin intermediul unui parteneriat foarte strâns și strategic cu principalele instituții din străinătate. Odată create, centrele ar trebui să funcționeze ca „faruri” cu un impact puternic și să servească drept model pentru atragerea talentelor de vârf. În plus, acestea ar trebui să demonstreze succesul guvernantei și gestionării moderne și, astfel, să stimuleze realizarea unor reforme generalizate în mediul național al cercetării și inovării.

În acest context, se preconizează că acțiunile în curs vor avea un impact considerabil la nivelul țărilor vizate de extinderea participării.

77. Catedrele SEC sunt concepute pentru a ajuta universitățile sau organizațiile de cercetare din țările eligibile să atragă și să păstreze resurse umane de înaltă calitate, sub conducerea unui cercetător și director de cercetare de excepție („titularul de catedră SEC”), precum și să pună în aplicare modificări structurale pentru a realiza excelența pe o bază durabilă.

În acest context, se preconizează că acțiunile în curs vor avea un impact considerabil la nivelul țărilor vizate de extinderea participării.

RĂSPUNS COMUN LA PUNCTELE 81-83:

În decembrie 2021, Agenția Executivă pentru Cercetare a publicat Raportul de impact „Răspândirea excelenței și extinderea participării”, cuprinzând unele rezultate ale programului Orizont 2020 și o perspectivă asupra programului Orizont Europa.

Prezentul raport oferă o serie de informații cu privire la impactul proiectelor de extindere a participării pe durata întregului program Orizont 2020, care rezultă din acțiunile de formare de echipe, înfrățire a instituțiilor de cercetare și catedre SEC.

Prezentul raport de impact privind extinderea participării include o reflecție asupra impacturilor economice, sociale și științifice, precum și o analiză a acestora. Studiul impactului este ilustrat pe baza structurii corporative a cadrului Orizont Europa în ceea ce privește căile de impact. În raport sunt prezentate principalele impacturi detectate în ceea ce privește acțiunile de formare de echipe, înfrățire a instituțiilor de cercetare și catedre SEC, susținute de datele obținute din sondaje, iar principalele mesaje sunt incluse în concluzii și în recomandările finale.

Comisia ia în considerare concluziile care decurg din prezentul raport pentru elaborarea în continuare a politicilor și monitorizarea programului.

84. Comisia depune eforturi pentru a identifica cei mai buni indicatori-cheie de performanță pentru acțiunile de extindere a participării în viitorul apropiat, precum și pentru a găsi modalități mai diversificate de prezentare a reușitelor proiectului.

Cu toate acestea, astfel cum reflectă CCE, Comisia a efectuat sondaje cu privire la beneficiari pentru a evalua progresele înregistrate de proiecte și pentru a formula concluzii cu privire la progresele înregistrate de program.

86. Comisia intenționează să instituie o nouă măsură în cadrul portofoliului de extindere a participării, introdusă în programul de lucru 2023-2024, pentru a-i ajuta pe beneficiari să disemineze și să exploateze rezultatele. Monitorizarea după sfârșitul perioadei de finanțare va fi asigurată prin evaluarea sistematică a impactului proiectelor închise după un interval de timp adecvat.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI (punctele 87-99)

Răspunsurile Comisiei:

87. Politica în domeniul cercetării și inovării (C&I) poate depune eforturi în direcția atingerii unui nivel mai ridicat de excelență doar în condițiile în care toată lumea înregistrează progrese. Sistemul UE în domeniul cercetării și inovării trebuie să promoveze o abordare mai favorabilă incluziunii, la care să poată participa oricine și care să ofere avantaje tuturor. Decalajele existente între țările din fruntea și din coada clasamentului în materie de cercetare și inovare pot fi abordate prin investiții în domeniul C&I și prin introducerea unor reforme ale politicilor structurale.

Legăturile mai strânse dintre cercetare și inovare și cooperarea instituțională în vederea punerii la dispoziție de cunoștințe de înaltă calitate sunt, de asemenea, esențiale pentru a contribui la reducerea acestor decalaje.

În plus, țările mai puțin avansate în materie de cercetare și inovare vor fi în măsură să își modernizeze sistemele de C&I, consolidându-le și permițând UE în ansamblu să avanseze împreună, valorificând nivelul existent de excelență și conectându-le la rețele mai largi. În acest scop, trebuie mobilizate și coordonate toate mijloacele posibile.

88. Succesul acțiunilor întreprinse de Comisie necesită implicarea sistemelor naționale și regionale prin realizarea de progrese în ceea ce privește reformele instituționale și procesele de transformare la nivelul sistemului C&I, inclusiv cu ajutorul mobilizării investițiilor naționale în capacitatea de C&I și al ridicării ștachetei în privința excelenței actorilor din domeniul C&I în țările vizate de extinderea participării, în parteneriat cu instituții europene și internaționale de seamă.

Recomandarea 1 – Consolidarea utilizării MSP

1.A. Comisia acceptă recomandarea.

1.B. Comisia acceptă recomandarea propusă de a institui mecanisme (cum ar fi MSP Open) pentru a asigura punerea în aplicare a recomandărilor elaborate în contextul exercițiilor MSP anterioare la nivel de țară și în conformitate cu reformele legate de semestrul european și de planurile de redresare și reziliență.

91. Orizont Europa, continuarea programului Orizont 2020, urmărește să sporească participarea beneficiarilor măsurilor de extindere la programul-cadru.

Comisia este la curent cu observațiile raportate de CCE și va acționa în consecință.

Recomandarea 2 – Urmărirea unei participări mai echilibrate a țărilor vizate la măsurile de extindere

Comisia acceptă recomandarea și va examina posibile măsuri având în vedere evoluția participării țărilor vizate de extinderea participării.

94. Deși Comisia a acordat în permanență atenție finanțării complementare pentru proiectele de extindere (și anume, controalele *ex ante*), domeniul de aplicare al monitorizării de către Comisie a

fost acum extins pe durata proiectului. În acest sens, Comisia a început să solicite un raport privind utilizarea finanțării complementare în etapa de revizuire a proiectului, punând astfel mai mult accent pe necesitatea de a raporta cu privire la aceasta și de a manifesta transparență în privința utilizării sale.

Recomandarea 3 – Facilitarea disponibilității în timp util a finanțării complementare

Comisia acceptă recomandarea.

Articolul 73 din Regulamentul de stabilire a unor dispoziții comune privind fondurile Uniunii executate în cadrul gestiunii partajate în perioada de programare 2021-2027 stabilește norme care se aplică selecției operațiunilor de către autoritățile de management. Alineatul (4) al acestui articol conține dispoziții specifice pentru operațiunile cofinanțate prin programul Orizont Europa sau cărora li s-a atribuit o marcă de excelență. Aceste dispoziții pot facilita și accelera selecția unor astfel de operațiuni de către autoritățile de management. În prezent, Comisia elaborează orientări privind sinergiile dintre Orizont Europa și FEDR (inclusiv în ceea ce privește utilizarea mărcii de excelență și formarea de echipe).

95. Măsurile adoptate în cadrul precedentului program Orizont 2020 sunt încă, în cea mai mare parte, în curs de punere în aplicare.

Noul program-cadru al Comisiei, Orizont Europa, continuă acest demers și preia învățămintele desprinse din programul anterior și din rapoartele și monitorizarea legate de proiectele în curs.

96. A se vedea răspunsul Comisiei la punctul 72.

Recomandarea 4 – Consolidarea capacității beneficiarilor de proiecte de a exploata rezultatele cercetărilor lor

4.A. Comisia acceptă recomandarea.

4.B. Comisia acceptă recomandarea.

4.C. Comisia acceptă recomandarea.

98. A se vedea răspunsul Comisiei la punctul 59.

99. Comisia va elabora un cadru coerent al indicatorilor-cheie de performanță pentru întregul portofoliu de acțiuni de extindere, ținând seama de cerințele specifice ale acțiunilor individuale. Acesta va include un document de orientare pentru beneficiari privind punerea în aplicare obligatorie.

Recomandarea 5 – Consolidarea monitorizării măsurilor de extindere

5.A. Comisia acceptă recomandarea.

5.B. Comisia acceptă recomandarea.